

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 20 Lei
Pe jumătate
de an . . . 60 Lei
Exemplarul . . . Lei

ROMÂNUL

ORGAN AL PARTIDULUI NAȚIONAL ȚĂRĂNESC ARAD

REDAȚIA
și
ADMINISTRAȚIA
ARAD
Strada Horia No. 2.
(Clubul Partidului
Național Țărănesc)

Să ne organizăm!

Să face ca treaba um să face și lucrurile să repetă, an de an, lună de lună și uneori chiar zi de zi aceleași năcazi și nemulțumiri sunt la soroc ca vremea. Și unul din a este necazuri care produce foarte mult sânge rău în pătura noastră a țăranilor muncitori de pământ este specula mare, ce s'a făcut în trecut și se face în prezent cu cerealele noastre. De regulă toamna când plugarul e silit să facă rost de parale prețul lor scade și uneori e curată batjocură, iar după ce magazinele comercianților și morarilor să îndeasă și balanța prețurilor se urcă automat în folosul celor care ne speculează — și pe producători ca și pe consumatori. E chiar scandalos felul cum o mână de oameni au îndrăznit să sfideze tot ce se mun este cinstit în această biată țară atât de bogată pe pe deoparte, și atât de prost organizată pe de altă parte.

Acum doi ani aproape întreaga recoltă care de altcum promisă a fi foarte bună a fost distrusă de grindină în foarte multe părți ale țării. Anul trecut seceta ne-a compromis întreaga recoltă, iar în unele părți ale țării dacă guvernul nu intervenea la timp cu ajutoare mari de bani și cu mii de vagoane de grâu, și porumb, cartofi și fasole ar fi fost foamea ceamai neagră. Și iată nici nu ne am refăcut din acest flagel și anul de față înregistrând o recoltă bună pe întreaga țară, acum când o vom avea o valora pentru a ne acoperi lipsurile și golurile acestor doi ani nenorociți suntem forțați a ne vinde grâul pe un pret de curată batjocură. De ex. maja metrică să plătește cu 550 lei și chiar mai puțin, că făina să vinde cu 1000, 1100 și 1200 maja metrică, iar țărațele să vinde cu același pret cu care ni se plătește nouă grâul. Nu mai vorbesc de orz și ovăs, care e aproape de pomână și tot aceeași soartă o va avea și porumbul. Năcazul e mare, și trebuie să facem tot posibilul să ne ajutăm. Pot să asigur pe frații mei țărani că guvernul este foarte mult preocupat de acest mare rău, și toată grija lui este să-l înlăture cât mai de grabă. Dar și noi la rândul nostru să lădă să ne mișcăm și să facem tot ce ne stă în putință ca ajutând guvernul în acțiunea sa știind mai ales că ne ajutam pe noi înșine să lăco erim de loviturile de la spată.

O știm cu toți că motorul tâlharilor cari speculează piața noastră de cereale este spurcăciunea de jidan care răspunde la numele de Neuman. Acest străin afurisit și cu droaia lui de ciraci scârboși a fost și este bestia care rânjește satisfăcută că acum ca în trecut poate să-și facă mendrele după bunu-i plac. iar noi ce-i putem face?

Guvernul nostru a dispus ca Banca Centrală a Cooperației să pună la dispoziția Băncilor Populare de pe întreaga țară tot capitalul său disponibil pentru a-l avansa plugarilor pe cereale și cum acest capital nu este nici pe departe îndestulător pentru finanțarea întregii recolte așteptăm în fiecare moment să ne sosească cumpărători direct din străinătate cărora să le vindem recolta pe prețurile pieții mondiale.

O greutate care e la noi e, lipsa de cooperative și Bănci Populare. Iar toate ajutoarele ce statul ni-le face în această direcție le putem avea numai prin aceste instituțiuni. Să căutam deci cât mai de grabă să ne organizăm cât mai multe bănci populare, dacă-i posibil în fiecare sat mai întărit, iar unde asta nu să poate, să se organizeze mai multe sate întregi. Nu trebuie să fie un capital nu știu cât de mare, căci statul ne-va pune capital la dispoziție. E vorba numai ca să fim serios organizați, pentru ca statul să aibă garanța recerută pentru banii pe care ne pune la dispoziție. Ear până atunci să facem cum putem să nu oferim jidanilor cerealele noastre pentru ca ei să și bată joc de ele.

N. A.
dep. de Arad

Intrunire național-țărănistă.

Duminică la 8 cor. partidul național țărănesc a ținut o intrunire publică în Buzău. Au luat parte mai mulți fruntași ai partidului între cari s'a remarcat prezența dlui Subsecretar de stat la Interne D. R. Ioanițescu. Oratorii au fost prelung aplaudați de asistența numeroasă. S'a citit o moțiune de incredere în guvern și s'a trimis telegramă dlui Iuliu Maniu și dlui Ion Mihalache.

Examenle de bacalaureat în sesiunea de toamnă, după știrile primite vor începe la 25 Septembrie. Membri comisiei examinătoare până în prezent nu au fost de-ignati.

Congresul invalizilor de războiu fixat pe 15 sept. ac. la Arad, nu se va ține.

Plugari, grăpași și tăvălugiși semănăturile

Cuvânt către țărani

Dacă mi-a-venit lesne să vă îndemn în scrisoarea întâia să întoarceți miriștele mai repede, și în scrisoarea doua să sămănați sămânță aleasă, apoi, trebuie să vă mărturisesc, că nu-mi vine deloc ușor să vă îndemn, acum în scrisoarea treia, să găpați și să tăvălugiți semănăturile.

Poate că uni veți zice: „d'apoi altă treabă n'are Ministrul decât se ne învețe, el pe noi, „grăpatul și tăvălugitul“?

Ba am eu și alte treburi, frați plugari! dar greu îmi vine să cheltuiesc atâția bani ai Statului cu semințe bune, cu mașini și unelte, cu slujbași și câte altele; și să nu mi stea sufletul în tihnă că plugarii fac, ori nu fac și ei, tot ce trebuie, ca să iasă din pământ o roada mai bogată și mai frumoasă. Nu mi-ar părea rău de loc să nu aveți nevoie de sfatul meu.

Dar să nu vi se pară că e un lucru de nimic un grăpat bun și repetat cât mai des și tăvălugitul la timp. O știu asta bănașii și plugarii înțelepți din unele colțuri ale țării, iar eu vreau să o știe toți plugarii de pretutindeni.

Toți știți că după semănat, trebuie grăpat. Dar nu toți știu cât e de bun grăpatul chiar înainte de semănat, și după ce semănăturile au răsărit; și mulți alții habar n'au că trebuie grăpate și livezile de fânețe, luternele și trifoiurile. Pentru că ei nu înțeleg rostul grăpatului; știu doar atâta, ce s'a pomenit dela Adam și Eva, că grapa vine după plug să îngroape sămânța cu niște țărcuri de mărăcini, cum o da Dumnezeu.

Rostul grapei e însă cu mult mai mare. Ea e pentru pământ cecace e pieptenele pentru capul omului și țesala pentru pielea calului.

Pământul trebuie grăpat și înainte grapa netezește îndreptând greșelile aratului, sfărâmă bulgării mărunțind brazdele, scoate și adună rădăcinile de pir, pământă, bozi, rămășițele miriștelor, mărăcinii și bălăriile cari trebuiesc trase la margine și arse.

Cu îngrijire trebuie să se grapeze și după semănat: ușor cu grapa de mărăcini pentru semințele mărunte ca cele de trifoi și lucernă, precum și în urma mașinelor de semănat ca și mai acoperă ce-a rămas d'asupra; și mai adânc și mai apăsă, cu grapa de fier, pentru grâu (orzul și ovăsul) care a fost semănat cu mâna (căci dacă l'am grăpa cu grapa de mărăcini, grăunțele nu s'ar acoperi bine, ori s'ar aduna la un loc prea multe).

Dar grăpatul trebuie dus înainte și după ce semănătura a mai crescut, și acest lucru puțin săteni îl cunosc. Se trece cu grapa cu dinți de fier prin grăul crescut ca de o palmă, (toamna, înainte d'a veni înghețul, or primăvara); se grăpează și porumbul răsărit și alte

semănături; firește că unele fire sunt date afară, dar prea puține, și ele nu înseamnă nimic pe lângă marele folos al celor rămase în urmă: aerisire, rupe rea coajei pe care o prinde fața pământului, și păstrarea umezelii;

Stăruiesc mult asupra păstrării umezelei în pământ, pe care o duc arăturile dese și mai ales grăpările și mai dese. Pământul este ca zahărul: suge apa — de sus în jos când plouă — și de jos în sus când e secetă. Cu cât e mai bolovănos și mai nemuncit, cu atât se prind în el găurele subțiri și lungi (ca firul de păr) prin care umezeala se scurge de jos în sus (în aer). Munca deasă a pământului și grăpatul des rupe acele găurele lungi, duce aer mult între particulele mărunțite ale pământului și astfel se împiedecă uscarea.

O veche zicătoare spune: „nu te uita înapoi pe urma grapei“. Asta înseamnă să nu te sperii când vei vedea grăul ori porumbul jumuit și răvocit de grăpa: vino peste o săptămână și o să vezi că râde de bucurie ca copilul după scaldă.

Acesta este pricina pentru care și fânețele trebuiesc grăpate cu grapa cu dinți de fier îndată după cosit, ori primăvara când începe să crească iarba: pământul se aerisește, sămânța scuturată din floarea se acoperă, mușuroaiele se netezesc, mușchiul care cuprinde câte odată fâneța se desprinde și se scarmână. În multe părți, pentru livezi se aduc grape anume făcute, cu dinți mai mărunți și cu încheieturi mai dese, ca să se țarască ca șarpele după forma pământului.

Un grăpat bun primăvara, peste ogorul de toamnă, adeseori ne scuteste de o arătură. Numai ogoarele de toamnă nu trebuiesc grăpate, ca să cuprindă gerul iernei bulgării pe tote părțile: să i degere și să i mărunțească.

Și ca la orice lucru, trebuie băgare de seamă cu privire la timp și la felul pământului: să nu fie nici prea umed, nici prea uscat; iar la pământurile grele; îndată după arat, când înflorește brazda

Și acum să vedem ce i și cu tăvălugitul. D'asa cevape la sătenii noștri, mai ales cei din Vechiul Regat, nu se prea pomeneste. Când am fost în Cehoslovacia acum vreo doi ani, n'am văzut plugar fără tăvălug: ori un trunchiu rotund de lemn (de ulm sau stejar) cu două cuie la capete, ori sul de fier rotund sau cu discuri, ori cuie pe el; ori 2-3 bucăți de sul legate unul de altul. Cât despre munca și roada pământului acolo, față de aici, nici nu poate fi asemănare. măcar că la ei pământul e sărac de tot. Ei îngrijesc de pământ ca mama de copil și fac ce trebuie ca să aibă spor la roade. Iartăvălugul e tot așa de prețuit ca aratul și săpatul a noi.

Tăvălugesc pământul și înainte de

semănat și după semănat, și toamna și primăvara. ori numai câte odată, după cum e nevoia și după cum e pământul. Înainte de semănat, tăvălugul cu tăvălug cu dinți, ori cu discuri, pentru a sfărâma bulgerii (când s'a arat pe secetă) și pentru a netezi pământul. După semănat: cu tăvălugul neted, pentru a apăsa pământul pe sămânță ca să i fie cîld și umed și s'o apere de vînt și de gerul iernei.

Pământul este pentru sămânță ca haina pentru corpul omului: la vînt și la frig ținem haina strîns; așa face tăvălugul: strînge haina (pământul, de corp (firul de grâu). Acest lucru e folositor mai ales la semințele mărunte pe deasupra. Sămânța tăvălugită iese din pământ cu câteva zile mai repede, fiindcă tăvălugul lipește sămânța de pământ și atrage apa de jos în sus spre sămânță.

Iar primăvara după îngheț, tăvălugul strînge iarăși pământul degerat la rădăcină smulsă ușor de ger dela locul ei, înfrățirea grăului și păstrarea umezelii se ajută prin tăvălugit.

Când semănăturile cresc prea repede și e nevoie să le întărim creșterea, se trece iarăși peste ele cu tăvălugul și treaba e gata: până să și vină la loc, se luptă câteva zile cu vieța.

Și la tăvălugit însă, ca și la grapat trebuie ținut seama de vreme și de loc. Timpul cel mai potrivit e când pământul e bine svântat. Dacă e umed, tăvălugul lipește semințele de el și pământul prinde coaje. Câteodată se pune grapa în urma tăvălugului (ușoară, cu dinții înapoi, ca să nu lase coaje și să împiedece astfel uscarea).

Tăvălugitul folosește mai ales pământurilor ușoare (la cele grele cari țin apă, le poate vătăma).

Și acum, frați plugari, sunt încredințat că nu vă mai mirați, că v'am scris în aceasta scrisoare, cât de folositor e: să îngropați și să tăvălugiți pământul.

Tare as fi bucuros să știu, care vă hotărâți s'o faceți d'aci în colo, așa precum se face de orice plugar luminat în țările înaintate.

Iar dacă din o sută aș face o numai unul, eu aș fi mulțumit, că producția țării a sporit cât de puțin depe urma minții lui și că dela el ar lua pildă mînie și cei cari astăzi sunt ca Toma Necredinciosul: „Nu cred până ce nu văd“

I. Mihalache

Ministrul de Agricultură

Și încă un lucru, nu mă rabdă înima să nu vă îndemn, acum când închei această scrisoare: când isprăviți arătura trageți brazde drepte și frumoase la capătul locului, să i stea și bine. Sunt unii cari isprăvesc o brazdă scurtă, alta lungă, alta în mijlocul drumului, de parcă-ți zgârâie ochii când te uiți la arătură. O fi lene, o fi neștiință, o fi ne simțire, nu știu. Dar pământul cere să fie și el frumos și cui îi place frumosul, dă dovadă că e om cu simțire.

I. Mihalache

Emisiunile radiofonice românești promise pentru primele zile ale lunii curente nu s'au putut realiza din cauză că cele patru lămpi comandate din Anglia de către Societatea noastră de difuziune din București au sosit sparte. După știrea lansată de către revista de specialitate, este posibil ca emisiunile totuși să înceapă până durează expoziția de radio ce are loc acum în Capitala noastră, fiind speranță că noile lămpi comandate să sosească la vreme.

**Citiți și răspândiți
Românul**

BULETINUL AGRICOL al Camerei de Agricultură a Jud. Arad.

Prețul cerealelor pe piața din Arad în ultimele zile

Grâu . . .	Lei 4.0—520—	per 100 kgr.
Orz . . .	„ 330—340 —	„ „ „
Ovăz . . .	„ 330—340.—	„ „ „
Porumb . . .	„ 440—460.—	„ „ „

Prețul nutrețului pentru vite pe piața din Arad în ultimele zile.

Fân . . .	Lei 210.—	per 100 kgr.
Trifoi . . .	„ 220.—	„ „ „
Luernă . . .	„ 220.—	„ „ „
Pae . . .	„ 60.—	„ „ „

Vite nu s'au adus în obor din cauza boalei.

A v i z.

Atragem atențiunea tuturor agricultorilor la publicațiunea Camerei referitor la acțiunea porată și în acest an cu distribuirea de sămânță de grâu selecționată, care se cumpără de Camera cu prețul de Lei 700—750. per 100 kgr. și se vinde cu prețul de Lei 600 per 100 kgr. Spesele de transport pe CFR. le suportă camera din al ei.

Prețul grăului selecționat nu se poate asemăna cu prețul grăului de pe piață mai mic în valoare ca soi și necurățit de corpuri străine.

Sămânța este ca și vita bună de prăsilă, ca pomul nobil, mai scump la cumpărare ca risca sau pomul pădureț, dar după ce vezi rodul produs nu îți vine a crede cum ai putut ține o astfel de jivină în gospodăria proprie.

Nu este de lipsă a schimba eventual toată sămânța. Să cumpere agricultorul mic 100—200 kgr. grâu selecționat care pe acul viilor îl cară, și îl treacă de chilin și astfel în al doilea an poate să aibă pentru tot teritoriul lui sămânță selecționată.

Conferințe agricole

În ziua de 8 Septembrie 1929 a ținut Directorul Camerei Dl. Nicolae Popescu o serie de conferințe în comunele din plasa Târnova și anume: La ora 10 dimineața în Târnova la ora 12 amiazi în Șilindia la ora 2 și jumătate în Cuied, și la ora 4 și jumătate în comuna Hodiș cu care ocaziune a dat sătenilor adunați deslușiri, referitor la acțiunile de toamnă a Camerei celeace de altcum au fost răspândite și prin publicațiunile afișate la Primăriile comunale.

Obiectele conferate au fost:

1. Importanța folosinței mașinilor de semănat.
 2. Despre îngrășămintele chimice și aplicarea lor corespunzătoare.
 3. Ce este sămânța selecționată și ce înseamnă ea pentru majorarea venițului unei gospodării.
 4. Necesitatea apărării grăului contra tăciunii și aplicarea bună a acesteia.
- Cu aceasta ocaziune s'a născut o vie discuție și despre alte chestiuni mai ales ce stau în strînsă legătură cu prețurile scăzute a cerealelor.
- La aceste conferințe s'au distribuit sătenilor publicațiuni populare de difuziune conținuturi de specialitate agricolă.

Aviz

Sâmbătă la 14 Septembrie 1929 fiind sârbătoare și Duminecă în 15 Septembrie 1929 Directorul Camerei va continua seria aceasta de conferințe și anume în urătoarele comune:

Sâmbătă la ora 10 și jumătate în Sebiș pentru același notariat. Sâmbătă la ora 2 și jumătate în Prăjești pentru același notariat. Sâmbătă la ora 4 și jumătate în Dezna pentru același notariat. Duminecă la ora 10 și jumătate în Gurahonț pentru notariatul Iosășel, Gurahonț, Pleșcuța și comuna Pescari. Duminecă la ora 2 în comuna Dieci pentru notariatele Croana, Alnaș, Cil și Dieci. Duminecă la ora 4 în Buten pentru notariatele Chisindia și Buten.

Autoritățile, intelectuali ca și fruntași din aceste comune sunt rugați a indemnă populațiunea ca să participe în număr cât de frumos la aceste conferințe având în vedere chestiunile ce vor fi conferate cu aceasta ocaziune, cari stau în strînsă legătură cu viața noastră agricolă.

Aviz.

Publicul agricultor este rugat a ceti cu atențiune toate apelurile adresate de însuși Dl. Ioan Mihalache Ministru al Agriculturii și Domeniilor direct către locuitorii agricultori ai acestei țări, având în vedere scopul atît de binemerit și intențiunea nobilă ce domnul Ministru urmărește prin slaturile de specialitate ce se dau populațiunei. Este primul caz când un Ministru îmbrățișează cu atîta dragoste o chestiune care interesează în mod specific numai agricultura.

N. P.

Cu creionul.

Lae Ghiță din Coseșeni începu să facă o mică gospodărie. Incepu cu grajdul și cum n'au bani destul, îl făcu mai mic de cum trebuie. Venea și rîndul tîrgului și luând cu el pe ficiorul său Lae, care în registrele stării civile era scris Lae junior, a plecat la tîrg, la oraș. Era tîrg de toamnă. Cei doi Lae căutau să cumpere o vacă. Și erau în tîrg multe și frumoase. Dar ca de șvairă ce era legată de șireaga unui car, nu i plăcea lui Lae bătrînul de nici una dintre celelalte. Se uita el la vacă și vaca la el. Ea dădea din coadă și umega iar Lae bătrînul își făcea în gînd socoteala banilor: de i vor ajunge sau ba. Ce bine i-ar sta grajdului cu o asemenea vacă, se gîndea și nici nu prea s'ar găsi pînăche în toată ciurda. Numai una îl necăjea pe baciul Lae: cum o să încapă vaca în grajd? Deh, grajdul era mic și vaca frumoasă mare. Acelaș gînd îi mistuia și pe Lae tinărul. Mai treceau ei să vadă și alte vaci, mai mici, cari să zice, sunt mai lăptoase, dar tot la șvairă s'au oprit și o priveau amîndoi. Cu prețul nu a mai fost nici un bucluc, pentru că s'au înțeles cu stăpînul omenește. Numai grajdul, grajdul i a nemulțumit. Deodată îi veni ceva în minte tinerului Lae și scoase din buzunar un ghem de ață: cu care ei măsurară grajdul acasă.

Tato, io te, ață, hai s'o măsurăm, dar dacă o închepea!...

Poveștea pînă aci se prea nimereste cu multe socoteli d'ale oamenilor, socoteli cari de multe ori le luăm deașoasele în joc să le facem cu o socoteală mai cumințe.

— p.g.p. —

Mens sana

Maximă rămasă neștirbită dela strămoșii noștri. Ei o înțelegeau cei de azi prea puțin.

Cu toate acestea nu încetăm să îndemnăm Români să-și aducă aminte că ea a fost justificată în toate vremurile. Popoarele Europei de azi, îndeosebi cele din apus, ca Englezii Francezii, Germanii, Ungurii, Italianii, Finlandezii, etc cele mai culte popoare ale lumii conșumă anual milioane și miliarde pentru intensificarea vieții sportive.

S'a luat și la noi inițiativa, pînă și din partea guvernului, un lucru ce merită să fie semnalat, pentru intensificarea vieții sportive. Este vorba aici despre virtutea, energia, puterea, inteligența și istețimea ce zace în națiunea noastră. Noi, Români, suntem desconsiderați ca adversari în viața sportivă, pentru că nu ne cultivăm elementele capabile de a produce și pe acest teren.

Iată un sport admirabil, nobil impunător, care place și celor noi exigenți și mai vanuțoși: *senua*. Desvoltă fizicul, atenția, dă curaj, desvoltă spiritul de inițiativă. D. General Iovanovici, comandantul garnizoanei Arad sprijinește cu toată dragostea această ramură sportivă. Din partea noastră invităm pe intelectuali Români din Arad să găsească în acest sport distracție, recreație și mijloc de oțelire pentru tinerii Români, vîstărele familiilor lor.

Maestrul Virgilio Pellegrini, care se află în oraș de câțiva ani a dat dovadă de multă pricepere și devotament în instruirea tinerilor și adulților cari au intrat sub mînt. La concursul din luna Iunie a. c. organizat de ofițerii garnizoanei, s'au remărcat foarte mulți tineri Români ca buni scrimeri.

Și fără înconjur să fie spus, am fi mîndri dacă pe viitor, sportul Românesc ar fi recomandat în străinătate de Români viguroși, sănătoși și cu tragere de inimă către culorile națiunii noastre.

— 0 —

Cronica sportivă.

Maetschul pentru mingea bronz Decsov, **S. G. A. Kocobo (Iugoslavia) (4:2. 1:0) Sept.**

(Arena C. A. A.) S. G. A. învinge cu ușurință echipa jugoslavă, care a arătat un joc foarte inferior față de echipa arădană.

C. A. A.—Tricolor 7:2 (2:1)

Tricolor în repriza I. s-a menținut destul de bine, însă și a II repriză decade cu totul și astfel suferă înfrîngere.

Ziua II. 10 Sept. Arena C. A. A.

Echipele învingătoare și invinse.

Tricolor-Kocobo 4:1 (1:0)

Tricolor învinge cu ușurință echipa jugoslavă.

C. A. A. — S. G. A. 4:2 (3:0)

Deși echipa S. G. A. a arătat un joc superior echipei C. A. A. totuși mulțumită fatalității și ghinionului ce urmărea îndeosebi înaintașii echipei, părăsește arena ca învinsă, astfel că mingea de bronz oferită de Decsov a fost câștigată definitiv de echipa C. A. A.

Duminecă în ziua de 8 Sept.

a. c. au avut loc sortările pentru campionatul de toamnă. Tabloul sorturilor:

Septembrie 10 Hakoah—AMTE, Banatul—Simeria, Olimpia—Voința, Gloria—Tricolor, AAC—ATE.

Septembrie 22 AMTE—Banatul, Simeria—AAC, Olimpia Hakoah, ATE—Tricolor, Voința—Gloria.

29 Septembrie Hakoah—Simeria, Banatul—AAC, Olimpia—ATE Voința—Tricolor, Gloria—AMTE.

6 Octombrie AMTE—Olimpia, Simeria—ATE, Voința—Hakoah Tricolor—Banatul, Gloria—AAC.

13 Octombrie AMTE—Voința, Simeria—Tricolor, Hakoah—Banatul, AAC—Olimpia, ATE—Gloria.

20 Octombrie AAC—AMTE, ATE—Hakoah

ah, Banatul—Voința, Simeria—Gloria.
27. Octombrie Tricolor—AMTE, Hakoab—AAC, ATE—Banatul, Gloria—Olimpia.
3. Noemvrie AMTE—Simeria, Olimpia—Tricolor, AAC—Voința, Banatul—Gloria.
10. Noemvrie Tricolor—AAC, Voința—ATE, Gloria—Hakoab, Simeria—Olimpia.

Foot-ball

Artistice

Opera de artă și natura ei

Cu toate că în domeniul acestei probleme de înaltă calitate artistică sau scris nenumărate lucrări, nu găsim totuși o definiție „definitivă“ a operei de artă. Aceasta se explică, prin faptul că estetica cu simțurile din complexitatea ei, se cunoaște numai de un timp mai apropiat, ceea ce a făcut ca și esența operei de artă să rămână și pe mai departe legată de întineric. Lucrul era de altfel și natural, deoarece un produs artistic se adresează nu numai simțurilor dar și judecății omului; și apoi nu există două ființe care se aibă aceeași organizație fizică și mentală.

În fine creația artistică fiind un produs al combinației factorilor mai sus amintiți, este pricinuită de înăurirea mediului natural și social. Și pentru a putea lămurii înțelegerea mediului social (căci acesta are influența cea mai puternică) asupra artistului, scriitorul, criticul sau ori care dintre noi trebuie să cunoască societatea în care artistul s-a dezvoltat, deci trebuie după cum spune Dl Gherea, să analizeze astfel și starea ei culturală și morală. Căci numai cunoscând lucrurile acestea, poate fi vorba de o explicație, de o definiție „bună“.

Altfel sunt multe definiții pentru opera de artă. În explicațiile nesfârșit de numeroase, de sigur sunt și păreri contrare. Zola de ex. definește: opera de artă e un colț al naturii văzută printr-un temperament. „Noi credem din contră că opera de artă e un colț al naturii văzută cât se poate de impersonal și exprimat cât se poate de individual. Și studiind natura ei, vedem că opera de artă are ca scop să reliefeze într-un mod mai accentuat cutare idei mai de seamă sau caractere mai importante și să le împodobească pe acestea mai frumos chiar decât le poate natura însăși. Și acum îi înțelegem și înșămânțata. Căci adineori numai o simțiam, o respectăm însă nu prin raționament. Simțiam respect, dar nu puteam justifica admirația noastră. În aceeași ordine de idei, H. Taine ajunge după scurte cercetări să spună că opera de artă este determinată de un mănunchiu, care este starea generală a spiritelor și moravurilor în conjurătoare. Acest mănunchiu însă, este în legătură și el cu un sistem nervos deosebit, și creația artistului merge în desăvârșire radicală după cum acesta coprinde posibilitatea dezvoltării

și creării artistice.

De aci faptul că opera de artă este legată direct de firea artistului și că ceea ce crează artistul, este realitatea absolut subiectivă, iar valoarea operei de artă, nu numai că emană din această subiectivitate, dar este direct proporțională cu adâncimea ei. Opera la rândul ei apoi, își împlineste ținta întrebându-l un „mănunchiu“ de părți, căruia artistul îi modifică raporturile, așa ca obiectele reale să i corespundă aiodoma.

Și împreunarea tuturor acestor manifestări cu realitatea psihologică, în care după cum zice Taine, natura și societatea se oglindesc specific, întemeiază cea mai mare sinteză „opera de artă.“

Teodor T. Țiucra.

Ce se întâmplă la judecătoria Chișineu.

Sanțiuni cari întârzie.

Suntem informați că la judecătoria de ocol din Chișineu s'a constatat, acum două săptămâni, că funcționarul Carol Ghily a eliberat un extras de carte funduară care în cele din urmă s'a aflat a fi inexact cu datele înscrise în cartea funduară. Fapta a fost comisă în timpul când dl. Tisu directorul cărții funduare a fost în concediu. Din informațiile ce le avem, acest funcționar Ghily se împrumutase cu o sumă de la Banca Cianădău din Arad cu obligațiunea de a se înregistra în sarcina sa dreptul de ipotecă. Cererea băncii, ce a fost înaintată judecătoriei pentru înscrierea dreptului de ipotecă a fost reținută de acest funcționar și neînregistrată iar pentru a face dovada că înregistrarea ipotecii s'a executat, a eliberat pe seama băncii un extras de carte funduară, în care a introdus în mod inexact și dreptul de ipotecă cu indicarea sumei împrumutate. Fiind trimis din partea băncii un funcționar care să constate dacă înregistrarea ipotecii s'a făcut, acesta a aflat că datele cuprinse în extras nu corespund adevărului și că deci dreptul de ipotecă în realitate n'a fost înregistrat în cartea funduară. Semnalându-se faptul dlui judecător Petcu, acesta a constatat prin proces-verbal exactitatea reclamațiunii despre ce a fost imediat seziat dl. primpreședinte al tribunalului și parchetului din Arad.

Față de această situațiune sancțiunile meritează întârzie și funcționarul se găsește și acum în funcțiune. În legătură cu acest caz ni s'a semnalat că la activul acestui funcționar ar fi și alte fapte.

Ne facem o datorie aducând această la cunoștința aut rităților chemate să cerceteze cazul pentru a i se aplica funcționarului abuziv cea mai severă pedeapsă. Vom mai reveni.

Domnul Goldis și cinematografele orașului

Retragerea concesiunilor de funcționare a cinematografeilor din Arad a produs mare vâlvă în oraș și a provocat întinse discuții în jurnalistică arădănească, mai cu seamă în cea minoritară, care și prin aceasta a găsit prilej să plângă interesele periclitare ale ungarilor de aci.

În timpul din urmă, când vechii concesionari își luoră toate nădejile de a mai recăpăta concesiunile, a intervenit și un înalt factor cultural din Arad.

Această intervenție însă prea puțin justificată. Chiar dacă am căuta o explicație, ea nu ar putea pune în lumină favorabilă pe factorul cultural, dl. V. Goldis.

Relatarea faptelor justifică afirmațiunea noastră.

După ce ministrul cultelor și artelor retrage concesiunile dela deținătorii de până aci și le predă Primăriei comunale, și după ce vechii concesionari au căutat zădărnice să determine organele statului pentru a fi puși în posesiunea concesiunilor, intervine brusc și pe neașteptate asociația culturală „Astra“ prin președintele său dl. V. Goldis. Acesta cere anchetă și cere prelungirea concesiunilor vechilor deținători. În reclamația sa dl V. Goldis, vrea să dovedească nedreptatea ce s'ar face beneficiarilor de până aci, ai concesiunilor, și neexactitatea datelor cuprinse în procesul-verbal al comisiei teatrale, care a fost chemată să ancheteze în prima instanță starea faptică.

Ancheta întreprinsă de minister prin inspectorul general Teodoreanu, stabilește că concesiunile de până aci nu dețineau nici măcar autorizație de funcționare, că localurile cinematografeilor nu îndeplinesc condițiunile impuse de regulamentul privitoare la edificii și aranjament.

„Astra“ al cărei președinte este dl Goldis, primea dela concesionari suma de Lei 310.000 un fel de taxă de subînchiriere a concesiunilor cinematografeice. Această sumă urmează să o primească acum dela Primăria orașului Arad.

Și totuși dl V. Goldis și-a menținut reclamația și a cerut retrocedarea concesiunii foștilor lor deținători, motivând gestul dsale, gest care vrea să deservească interesele orașului intereselor câtorva oameni de afaceri, cu aceia că are îndatorire față de foștii săi chiriași și că totul este făcut din condescendență față de dânsi. Mai adăugăm că proprietarii celor trei cinematografe închise (Apollo, Urania și Elisabeta) au oferit Primăriei orașului o filodormă de Lei 10.000.000 zis și scris zece milioane lei pentru cazul că ar renunța

la concesiune, sau 8.000.000 opt milioane chirie anuală pentru cinematografele actuale ale orașului.

Și acum, văzând starea de fapt, văzând admirabilele cifre cu cari jongleză proprietarii fostelor cinematografe, pentru a obține concesiunile și pe mai departe, ne putem întreba ce anume interes cultural, ce îndatorire și ce a nime condescendențe l-au obligat pe dl V. Goldis să uite că interesele orașului sunt mai pre sus de interesele dlui Schwartz & Co. și că jocul dsale întrucât ar fi succes, ar fi privat, după cât se vede din cifrele de sus, Primăria de însemnate beneficii, beneficii, pe cari le ar fi pus la buzunar consorțiul al cărui avocat dsal sa făcut?! Ancheta dlui insp. Teodoreanu a stabilit veracitatea datelor culese de comisiunea teatrală, concesiunile rămân retrase dela foștii deținători și cedate Primăriei orașului, iar „Astra“ va fi nevoită să se mulțumească cu celei 310.000 lei primiti dela primărie iar nu dela dl Schwartz sau Kálmár, cum dl Goldis ar fi dorit.

Un epilog interesant merită să fie amintit.

La 31 August asociațiunea „Astra“ de sub conducerea dlui V. Goldis, trimite primarului orașului Arad următoarea telegramă:

„Intervenit pentru rămânerea singură a primăriei.“

Alte comentării sunt de prisos.

Stiri diferite

D. Virgil Madgearu, ministrul industriei și comerțului a plecat Marți, la 10 cor. în străinătate.

La alegerea de senator din județul Cluj, ținută la 7 Septembrie, fiind depusă numai lista guvernului, a fost declarat ales candidatul guvernului dr. S. Tămăș.

Camera de comerț și de industrie din Arad aduce la cunoștință generală, că în orașul Băcău se găsește o fabrică de talaj (Holzwolle), care servește la împachetat diferite articole fragile.

Comenzile de toate dimensiunile trimise pe adresa fabricii „Bicazul“ Băcău vor fi executate urgent.

Inițiințarea unei bănci Cooperative. Duminica la 31 August cor a avut loc în comuna Râpsig inițiințarea unei bănci cooperative populare, ce a primit numele de „Urbarial“. Râpsig Fondurile depuse s'au constituit din părțile ce reveniau locuitorilor urbani aliaști dlu comună prin vinderea clădiri

CINEMA CENTRAL

Strada Rusu-Sirianu

Duminică 15 Sept. a. c.

Infernul din Chicago

16-17

PITT și PATT aviatori

Inceputul reprezentațiilor orele 5, 7, 9 p. m.

Cinema ELIT

din pădurița orașului

Duminică 15 Sept. a. c.

PITT și PATT aviatori

16-17

Infernul din Chicago

Inceputul reprezentațiilor orele 5, 7, 9 p. m.

zidite de ei odinioară, cumpărate azi de comună pentru notariat din care s'a realizat un capital vărsat de circa 350.000 lei împărțit pe circa 200 lo locuitori cu drepturi la acest capital.

Au participat la constituirea băncii Dnii Pr. Protop. Mihaiu Cosma deputat din localitate căruia i s'a încredințat ca celui mai de încredere luminător al poporului răpsigan și harnic apărător al intereselor lui economice misiunea de președinte al băncii; apoi a luat parte Dnul Dr Ionel Hărdutiu av. din Ineu, care ca om de lege a dat cuvenitele explicațiuni și îndemnuri poporului iar Dnul N. Amar ca delegat din partea Federalei „Zorile“ Arad observând formele legale a îndemnat poporul făcând printr'o inimosă convorbire o documentare bine venită de rostul social și economic al acestor bănci Cooperative îndemnând poporul și încurajându-l la muncă și izbândă. După aceea Dl P. Costachescu ca asistent și corespondent al ziarului nostru și'a rezervat prin câteva cuvinte explicative, misiunea de a arăta locuitorilor rolul ce au jucat băncile cooperative sătești în vechiu regat, scăpând satele de cămătăria băncilor comerciale jidovești în vigoare la extrem în Ardeal care aici tind a ruina populația satelor scoțindu-le averea la licitație iar în vechiul regat au ajuns în unele părți să și mânu eșingure produse și să le valorifice direct în comerț pe calea cooperativei.

Dl Preot deputat Mihaiu Cosma, referindu-se la condițiunile locale a încheiat vorbind poporului în simțul lui de interes comun, ce a avut de efect aducerea la liman a celor câțiva nelipsiți în atare cazuri ce nu îndrăseau să se mai arate neîncredători de viitorul acestei tovrășii populare, după documentările aduse de Dsa. Au fost de față la constituire Dl. Simion Ardelean primarul comunei împreună cu întreg consiliul comunal și întreaga comunitate urbarială în frunte cu președintele ei Teodor Hălmăgianu sub scriind actul constitutiv și statutele în cea mai deplină înțelegere frățească, toți locuitori comunei.

Dorim isbândă înmiiță acestui început temeinic pus la dispoziția economiei rurale a locuitorilor din Răpsig de către oameni cuminți și înțelegători și îndămânăm pe această cale toate comunele și satele din cuprinsul județului nostru să si aleagă inițiatori și oameni luminați de cinste și încredere din sânul lor și să pornească pe acelaș drum de mare viitor înființând bănci cooperative sătești ca harnicii răpsăgani cari au voit cei dintâi să arăte ei, cum vor ști să dea bani cu împrumut pe camete mici de 15—18% și locuitorilor din alte comuni învecinate, și ru cu 28—30% cum sărăcește lumea băncile jidovești de pretutindeni.

Comitetul Școlar Petriș.

Publicațiune.

Comitetul Școlar Petriș dă prin licitație publică pe ziua de 29 Septembrie construirea porții și gardului școlii no. 2. repararea porții exterioare a școlii și furnizarea alor 38 m. c. lemne de foc.

Licitația se va ținea în conformitate cu dispozițiunile legii contabilității publice.

Petriș 4 Septembrie 1929.

Comitetul Școlar.

Serviciul Tehnic al Jud. Arad
No. 3375/1929.

Publicațiune.

Se publică licitațiune publică pe ziua de 10 Octomvrie 1929, ora 11 la Prefectura Județului Arad pentru aprovizionarea Serviciului tehnic județean cu revizite de birou în valoare de Lei 2.088 conform devizului.

Condițiunile de licitațiune se pot vedea la Serviciul Tehnic județean, între orele oficioase.

Licitațiunea se va ținea în conformitate cu dispozițiunile legii Contabilității Publice, art. 72—83 în localul Prefecturii Județului Arad.

Arad la 7 Septembrie 1929.

Serv. Tehnic al Jud. Arad.

Judecătoria Rurală Buteni, Secția Cărți Funduare.
No. 372/1929. c. f.

Extract din Publicațiune de Licitațiune.

In cauza de licitație judiciară voluntară a lor Plisca Virgil, Plisca Joan și Madoș Maria căs. Crișan Pavel, Judecătoria Rurală Buteni, secția cărții funduare, a ordonat licitațiune execuțională, în ce privește imobilul situat în comuna Sebiș, circumscripția Judecătoriei Rurale Buteni, cuprins în cartea funduară a comunei Sebiș, No. protocolului cf. 605 sub No. de ordine A. I. No, top. (162 163) a. (intravilan) cu prețul de strigare pentru sistarea comunității.

Licitațiunea se va ține în ziua de 31 Octombrie, 1929, ora 10 la casa comunală a comunei Sebiș, Imobilul ce va fi licitat nu va fi vândut pe un preț mai mic de cât cel de strigare, de jumătate.

Cei cari doresc ca să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc 10% din prețul de strigare drept garanție, în num rar sau în efecte de cauție socotite după cursul fixat în § 42 Legea LX. 1881, sau să predea aceluiași delegat chitanța constatând depunerea judecătorește, prealabilă a garanției și să semneze condițiunile de licitație. (§ 147, 150. 170, Legea LX, 1881. §, 21. Legea XL. 1928).

Dacă nimeni, nu oferă mai mult, de cât prețul de strigare, cel care a oferit pentru imobil un preț mai urcat, este dator să întreprindă imediat garanția fixată conform prețului de strigare la aceeași parte procentuală a prețului ce sa oferit (§ 25. XLI. 1908) Buteni la 14 Martie 1929 (ss) Dr. Erdős Mathia Judecător. (ss) Iuliu Koczka Director de cf.

Pentru conformitate:
Impiegat
Petru Gr. Frenț

Primăria Comunei Gurba
No. 1005/929.

Publicațiune.

Primăria comunei Gurba, aduce la

cunoștiință publică că pe ziua de 10 Octomvrie a. c. se publică licitațiune publică pentru procurarea alor 2 două părechi haine de iarnă pentru polițeri. Licitațiunea se va ținea în conformitate cu legea contabilității publice conf. Art. 72—80.

Gurba, la 9 Septembrie 1929.

Primar: Talnorn Petru
Notar: subst. Indes if abil

Primăria Cemunala Gurahonț.
Nr. 494/1929.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștiință publică, că in ziua de 15. Octomvrie a. c. oarele 11.30. se va ținea in localul primăriei comunale Gurahonți licitație publică, cu oferte inchise, conform art. 77. și următorii din Legea contabilității publice, pentru concesionarea aprovizionării comunei Gurahonț cu energie electrică (lumina electrică) conform aprobării obținute dela Ministrul Industriei și Comerțului, Direcția Energiei, sub Nr. 80. 115/1929.

Condițiunile, caetului de sarcini, etc, se pot vedea la primărie.

Dacă licitația in ziua de 15. Oct. nu se va putea ținea in lipsă de licitanți, ea se va repeta in aceleași condiții ținându se a II. a. licitație in cauza in zina de 30. Octomvrie 1929. oarele 11.30.

Gurahonț. la 5, Septembrie 1929.

Notar. Primar.

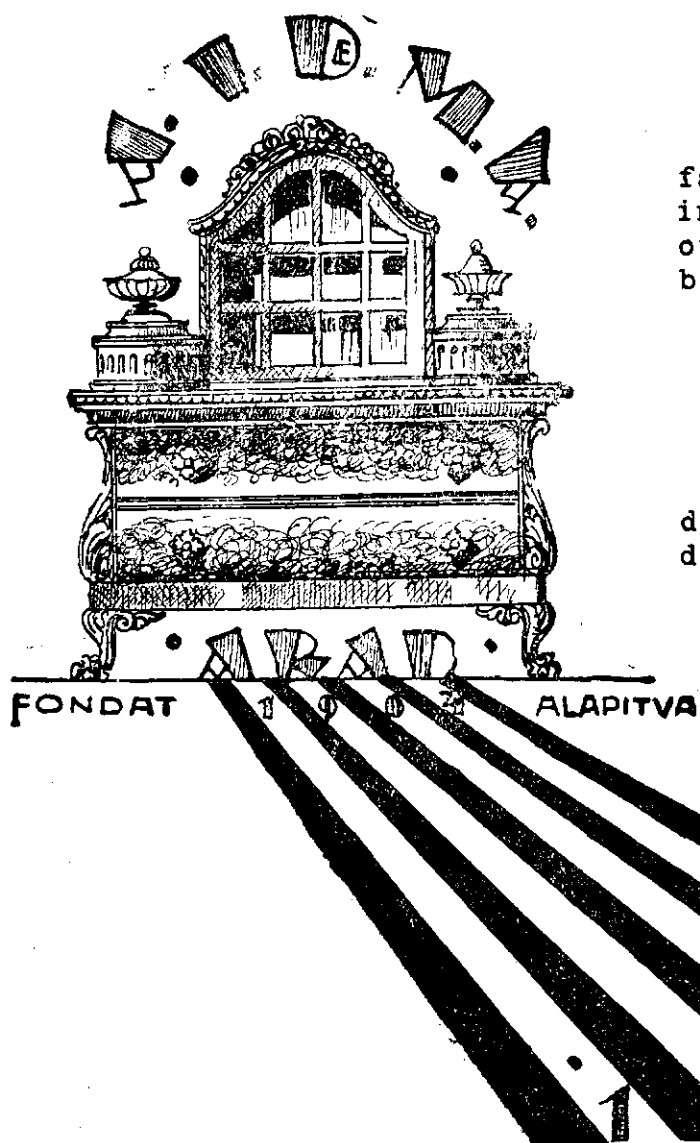
Bae de înnot

deschis pentru femei și bărbați

în fiecare zi
6—8 m. p.

⚡

Băile SIMAY

SOCIETATEA INDUSTRIȘILOR DE MOBILE DIN ARAD

Str. General Berthelot No. 6.

Vă rugăm, să binevoiți a avizati expoziția noastră de mobile față'n față cu teatrul și vă veți convinge, că mobilele noastre in privința gustului, calității și a prețului țin concurență cu orișicare producție din țară, sau din străinătate, intru'cât mobilele noastre:

Sunt efectuate după modele artistice proprii de primul rang, sunt confortabile și practice, garantăm calitatea ireproșabilă, prețurile noastre fiind prețuri de producător, sunt cele mai moderate.

Ca amintire a serbării aniversării, ia luna Septembrie acordăm o reducere jubilară de 10% și după împrejurări, inlăsniri de plată excepționale.

Cu toată stima:
ASOCIATIA INDUSTRIȘILOR DE MOBILE DIN ARAD.